

B. O.

"Réaumur's Memoirs on Steel and Iron", Chicago 1956 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 4/1, 223-224

1959

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wej XVII w. oraz o jej związkach z europejską techniką inżynierską, wojskową i cywilną.

O pracy tej informował czytelników „Kwartalnika“ Tadeusz Nowak w artykule *Budownictwo wojenne Józefa Naronowicza-Narońskiego*, umieszczonym w nr 1/1957. Tadeusz Nowak jest jednocześnie redaktorem naukowym i autorem szerokiej przedmowy do książki. Jest ona wydana bardzo starannie, przy czym należy podkreślić wysiłek włożony w przygotowanie do druku starego tekstu, potęgowany trudnościami wywołanymi brakiem u nas praktyki wydawania tego rodzaju dzieł.

S. F.

G. A. Kniaziew, A. W. Kolicow, *Kratkij oczerk istorii Akademii Nauk SSSR*, wyd. II uzupełnione. Izdatielstwo Akademii Nauk SSSR, Moskwa — Leningrad 1957, s. 159.

Instytut Historii Przyrodoznawstwa i Techniki Radzieckiej Akademii Nauk pracuje obecnie nad obszerną trzutomową monografią, *Historia Akademii Nauk ZSRR*. Równoległe do tych prac przygotowanie zostało nowe wydanie *Krótkiego zarysu historii Akademii nauk ZSRR*. Pierwsze wydanie tej książki, napisanej przez dyrektora Archiwum Akademii, G. A. Kniaziewa ukazało się w r. 1945. Przy wydaniu drugim, uzupełnionym rozdziałem obejmującym lata 1945—1957, współpracował A. W. Kolicow.

Książka ma charakter popularnonaukowy. Daje ona w trzech rozdziałach przegląd historii Akademii w okresie przedrewolucyjnym, począwszy od XVIII wieku, a w pięciu rozdziałach omawia okres świetnego rozwoju Akademii pod władzą radziecką. Książka zawiera wiele interesującego, a mało u nas znanego materiału, jak np. dzieje stopniowej aktywizacji pracy Akademii w latach bezpośrednio porewolucyjnych.

E. O.

Réaumur's Memoirs on Steel and Iron. Tłumaczenie z oryginału francuskiego z r. 1722, Anneliese Grünhaldt Sisco. The University of Chicago Press, Chicago 1956, s. XXXIV + tablic 17.

Memoriał o stali i żelazie jest tłumaczeniem pracy uczonego francuskiego René Réaumura (1683—1757), znanego powszechnie jako twórcy 80-stopniowej skali termometru, ale którego zasługi dla nauki i techniki są o wiele szersze. Oryginalny tytuł jego dzieła metalurgicznego brzmi *L'Art de convertir le fer forgé en acier et l'art d'adoucir le fer fondu ou de faire de fer fondu aussi fins que de fer forgé*.

Książka bardzo obszernie omawia zagadnienia techniki hutniczej i daje interesujący obraz jej stanu na początku XVIII wieku. Jej nowe wydanie przeznaczone jest niewątpliwie głównie dla naukowców. Posiada ono doskonały papier i piękną szatę graficzną, co szczególnie wyraźnie widać na reprodukcjach starych sztychów technicznych zawartych w 17 tablicach, umieszczonych na końcu książki.

W przedmowie omówiono życie i pracę Réaumura oraz jego pozycję w historii nauki. Zaskakująca jest różnorodność zainteresowań uczonego, pracują-

cego głównie w dwóch podstawowych dziedzinach wiedzy: fizyce i biologii Cyril Stanley Smith, autor przedmowy, podaje ciekawe zestawienie tematyki 75 prac naukowych Réaumura (s. XII). Duża pozycja, jaką jest omawiana książka, reprezentuje jedną z dziedzin, w których jego publikacje były niezbyt liczne (metalurgia — 4 prace).

Książka została opatrzona obszerną notatką bibliograficzną oraz indeksem.

B. O.

Paul Gilson, *Les folies bourgeoises*. Documentation de Christiane Gilson. Editions du Rocher, Monaco 1957, s. 125.

Z zasobu gazet i tygodników z lat 1850—1900 przechowywanych w paryskiej Bibliothèque Nationale wybrała Christiane Gilson ilustracje do tej uroczej książki o *Mieszczańskich fantazjach* i one to stanowią jej główną wartość. Dotyczą one bocznych dróg rozwoju: techniki, pomysłów albo nie zrealizowanych albo zamartwych po jednorazowej realizacji. Ale i te pomysły mówią coś niecoś o problemach nurtujących dziewiętnastowiecznych wynalazców, o ich błędzeniu po omacku, o śmiesznych początkach wielkich idei — jak owa ilustracja dam w tiurniurach i panów z monoklami, słuchających z przytkniętymi do ucha słuchawkami na paryskiej Wystawie Elektryczności w 1881 r. transmisji telefonicznej z Opery.

Dlatego też historykowi techniki książeczka ta może nie tylko przynieść wiele radości, ale i dać dużo do myślenia.

E. O.

Entrepreneurs et entreprises. Livre d'or de l'entreprise française. Numer specjalny wydany przez „Le Moniteur des Travaux Publics et du Bâtiment”. Tom I, Paris 1955, s. 202 + XCVI; tom II, Paris 1957, s. 176 + LXXVI.

Un demi siècle de progrès dans les travaux publics et le bâtiment, 1903—1953. Numer specjalny wydany przez „Le Moniteur des Travaux Publics et du Bâtiment” z okazji 50-lecia pisma. Paris 1953, s. 211 + CXXIV.

Dla historyka techniki inżynieryjno-budowlanej głównym walorem trzech okazałych tomów, wydanych przez paryskie czasopismo budowlane, są ilustracje. Kilka set fotografii, wykonanych na dobrym papierze i posiadających czasem wartość nie tylko dokumentacyjną ale i antystetyczną, daje doskonały przegląd najlepszych osiągnięć konstrukcyjnej myśli francuskiej, myśli, która tak doniosłą rolę grała i gra nadal w rozwoju światowego budownictwa.

Mniejszą wartość posiadają teksty wydawnictw. Zwłaszcza pierwsza z nich *Złota Księga budowlanych przedsiębiorstw francuskich* posiada charakter w dużym stopniu reklamowy; trzon jej bowiem stanowią krótkie artykułiki mające na celu pokazanie technicznych i finansowych walorów poszczególnych firm budowlanych. Poważniejszy charakter ma drugie wydawnictwo, na które składają się przeglądowe artykuły ukazujące różne zagadnienia związane z projektowaniem i realizacją konstrukcji inżynierskich i budynków w okresie XX wieku. Można tu wymienić np. wypowiedź jednego z najwy-